

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Sport- en vrijetijdscentrum (SVC) 'De Vliert'
te 's-Hertogenbosch

13 juli 1995

697-30

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport Sport- en vrijetijdscentrum
(SVC) 'De Vliert' te 's-Hertogenbosch /
[Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-893-2

Trefw.: milieu-effectrapportage; 's-Hertogenbosch / sporthallen ;
's-Hertogenbosch.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan Burgemeester en wethouders
van 's-Hertogenbosch
Postbus 12345
5200 GZ 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
SO/ros 6749

uw brief
d.d. 18 mei 1995

ons kenmerk
U496-95/Ts/mh/eb/697-
29

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Sport- en vrijetijdscentrum (SVC)
'De Vliert' te 's-Hertogenbosch

doorkiesnr.
030 - 347 637

Utrecht,
13 juli 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Sport- en vrijetijdscentrum 'De Vliert' te 's-Hertogenbosch. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

In het overleg dat wij met vertegenwoordigers van bevoegd gezag en initiatiefnemer over het richtlijnenadvies hadden, bleek dat het onduidelijk was of de oostelijke deel van de Structuurweg al dan niet deel uitmaakt van de autonome ontwikkelingen. Indien over de aanleg een duidelijke beslissing bestaat dan vervalt uiteraard § 4.5 in ons advies.

Overigens is het de Commissie opgevallen dat in het gebied een aantal ontwikkelingen (weg-tracé, woningbouw Rosmalen, kantoren, vernieuwing van het stadion) op stapel staat die elkaar beïnvloeden, maar waarvan de samenhang in de besluitvorming niet duidelijk naar voren komt. Deze omstandigheden bemoeilijken de precieze begrenzing van deze milieu-effectrapportage.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

mr. J.W. Kroon
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Sport- en vrijetijdscentrum (SVC) 'De Vliert'
te 's-Hertogenbosch

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Sport- en vrijetijdscentrum (SVC) 'De Vliert'
te 's-Hertogenbosch

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over de voorgenomen bouw van een sport- en vrijetijdscentrum in 's-Hertogenbosch op een locatie binnen het sportpark 'De Vliert',

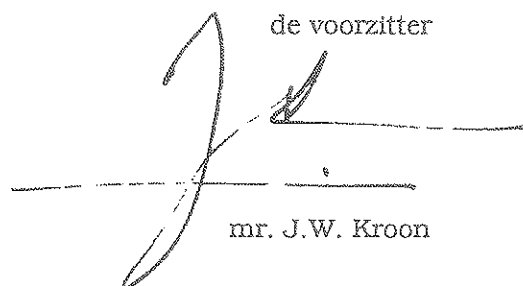
uitgebracht aan Burgemeester en Wethouders van de gemeente 's-Hertogenbosch door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Sport- en vrijetijdscentrum 'De Vliert' te 's-Hertogenbosch

de secretaris

drs. V.C.F. Tersteeg

de voorzitter

mr. J.W. Kroon

Utrecht, 13 juli 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Doel en locatiekeuze	4
2.1 Doel en uitgangspunten	4
2.2 Locatiekeuze	4
3. Te nemen en eerder genomen besluiten	5
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
4.1 De voorgenomen activiteit	6
4.2 Alternatieven en varianten	7
4.3 Nul-alternatief als referentiesituatie	8
4.4 Alternatief met tijdige aanleg van de Structuurweg	9
4.5 Alternatief met het uitblijven van de Structuurweg	9
4.6 Meest milieuvriendelijk alternatief	9
5. Bestaande toestand en milieugevolgen	10
5.1 Geluid en lucht	11
5.2 Mobiliteit	11
5.3 Belevingsaspecten	12
5.4 Bodem en water	12
5.5 Vegetatie, fauna en ecologische relaties	12
5.6 Landschap en cultuurhistorie	12
6. Vergelijking van de alternatieven	13
7. Leemten in kennis, evaluatie achteraf	14
8. Samenvatting van het MER	14
9. Vorm en presentatie van het MER	15

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 18 mei 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in het Brabants Dagblad d.d. 20 mei 1995.
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie voor de milieu-effectrapportage meent dat in het MER voor dit project in het bijzonder de volgende punten aandacht behoeven:

- Het integreren van milieudoelstellingen in de planvorming, zowel ten aanzien van het Sport- en vrijetijdscentrum (SVC) De Vliert zelf als het daartoe te wijzigen bestemmingsplan. In de planvorming en uitvoering van het project dienen daartoe uitgangspunten van 'duurzaam bouwen', goede stedenbouwkundige inpassing en beperking van de milieuhinder van het (auto) verkeer door het verbeteren van de bereikbaarheid van de voorzieningen per fiets en collectief vervoer.
Gelet op de aard van de voorgenomen activiteit en de daarbij optredende milieu-effecten acht de Commissie het wenselijk in het MER de aandacht te richten op de samenhang tussen de voorgenomen activiteit en de mogelijke maatregelen ter beperking van overlast door verkeer (aan- en afvoer, parkeren).
- Het ontwikkelen van twee alternatieven, namelijk een alternatief dat uitgaat van het gereedkomen van de Structuurweg tegelijkertijd met de realisatie van het SVC en een alternatief dat uitgaat van een veel latere realisatie van de Structuurweg of het niet doorgaan ervan. Voor het eerste alternatief kunnen nog twee traceringsvarianten worden onderscheiden, namelijk één door het gebied en één langs de noordzijde van het gebied langs de spoorlijn. De afstemming in de tijd tussen de aanleg van de Structuurweg en van het SVC De Vliert moet daarbij in beschouwing worden genomen.

1. INLEIDING

De Verhuurmaatschappij De Vliert N.V.¹⁾, heeft het voornemen om op het terrein van het sportpark De Vliert op een oppervlakte van circa 2,1 hectare een geïntegreerd sport- en vrijetijdscentrum (SVC) te bouwen. Belangrijke elementen zijn de ijs(hockey)hal, het zwembad en de sporthal.

Om dit voornemen te kunnen realiseren is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Vooruitlopend daarop zal een procedure ex artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening worden gevolgd. Omdat het een recreatieve activiteit betreft waarbij jaarlijks meer dan 500.000 bezoekers worden verwacht, geldt de m.e.r.-plicht. De verhuurmaatschappij De Vliert N.V. is de initiatiefnemer en het college van burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch het bevoegde gezag.

Bij brief van 18 mei 1995 (bijlage 1) heeft het college van burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch de Commissie voor milieu-effectrapportage verzocht om het advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport (MER). Op 22 mei 1995 ging de milieu-effectrapportage (m.e.r.) van start met de kennisgeving van de startnotitie in het Brabants Dagblad (bijlage 2).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling van de werkgroep is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt daarom verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit af te bakenen en aanwijzingen voor de inhoud van het MER te geven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen, voor zover deze reacties betrekking hebben op de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit. In bijlage 4 wordt een overzicht gegeven van deze reacties.

---

1 Ten behoeve van de bouw en exploitatie van het Sport- en vrijetijdscentrum De Vliert heeft de Ontwikkelingsmaatschappij Sport & Vrije Tijd 's-Hertogenbosch N.V. de 'Verhuurmaatschappij De Vliert N.V.' opgericht. De Ontwikkelingsmaatschappij is enig aandeelhouder. De aandelen van de Ontwikkelingsmaatschappij zelf zijn in handen van de gemeente 's-Hertogenbosch.

2. DOEL EN LOCATIEKEUZE

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

2.1 Doel en uitgangspunten

In de startnotitie is beschreven dat de initiatiefnemer met het SVC de clustering van een aantal (verouderde) sportactiviteiten in één gebouw op het oog heeft en dat door de concentratie een mogelijkheid bestaat om de kwaliteit te verbeteren en de schaalvoordelen te benutten. Daarnaast wordt een positieve bijdrage geleverd aan de kwaliteit van de bestaande bebouwde omgeving door een accent te leggen op de kwaliteitsaspecten en de uitstraling van het complex.

Tevens dient het SVC goed bereikbaar te zijn voor gebruikers en hinder voor de omgeving als gevolg van het gebruik van het SVC dient zoveel mogelijk te worden voorkomen of beperkt.

In het MER dient expliciet te worden aangegeven op welke wijze met de voorgenomen activiteit mede beoogd wordt inhoud te geven aan het beperken van de milieuhinder van het (auto)verkeer door het verbeteren van de bereikbaarheid van de voorzieningen per fiets en collectief vervoer. Welke concrete taakstellingen gelden er in dit verband?

2.2 Locatiekeuze

In het MER moet de keuze voor de locatie van het SVC in De Vliert worden gemotiveerd. Geef aan in hoeverre en op welke wijze de milieu-aspecten bij de keuze van de locatie hebben meegewogen. Bij de toetsing van de criteria die tot de locatiekeuze hebben geleid dient zeker aandacht te worden besteed aan: bereikbaarheid en veiligheid, de groene buitenstructuur en de stedenbouwkundige omgeving, en de ontwikkelingsmogelijkheden (zie ook bladzijde 9 van de startnotitie).

De locatiekeuze zal onderwerp zijn van de toetsing door het provinciaal bestuur. Daarbij zal onder andere het provinciaal locatiebeleid het referentiekader vormen. De daarvoor benodigde informatie over mobiliteits- en bereikbaarheidsprofielen – overeenkomstig de Handleiding Mobiliteit Ruimtelijke Plannen (januari 1994) – kan een wezenlijk onderdeel van het MER vormen en tevens een goede basis bieden voor de beschrijving van de milieu-effecten die verbonden zijn aan de verkeersstromen welke met de voorgenomen activiteit worden opgeroepen (zie ook hoofdstuk 3 en 4).

3. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

Het MER dient een beknopte beschrijving te geven van de relevante regelgeving, plannen en bestuurlijke uitspraken die invloed uitoefenen of beperkingen opleggen aan de besluiten waarvoor MER wordt opgesteld. Er moet worden aangegeven welke beoordelingscriteria, grens- en streefwaarden aan het vigerende milieubeleid kunnen worden ontleend. Het verdient aanbeveling deze beoordelingscriteria te operationaliseren zodat ze tevens kunnen dienen als toetsingscriteria bij de vergelijking van alternatieven en bij de keuze van het voorkeursalternatief.

Besteed daarbij vooral aandacht aan:

- PKB Nationaal Ruimtelijk Beleid en Streekplan Noord-Brabant voor zover betrekking hebbend op het locatiebeleid.
- Handleiding Mobiliteit en Ruimtelijke Plannen van januari 1994.
- Structuurvisie Hintham-Noord/Sportpark De Vliert. Gemeente 's-Hertogenbosch en gemeente Rosmalen, 1991.
- Beleidsplan verkeer en vervoer. Gemeente 's-Hertogenbosch, november 1991.
- Bestemmingsplan Sport- en vrijetijdscentrum 'De Vliert', Gemeente 's-Hertogenbosch.
- Geluidconsequenties sportcluster De Vliert - Wegverkeerslawaaai. Gemeente 's-Hertogenbosch, 1994 (interne rapportage).
- Gemeentelijk milieubeleid voorzover van toepassing ten aanzien van aspecten als duurzaam bouwen, energie- en watergebruik, afvalstromen et cetera.

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld^{2]} en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen moet worden vermeld. Tevens moeten de besluiten^{3]} die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren zijn aangegeven.

Van belang is om aan te geven op welke wijze de verschillende publieke en private verantwoordelijkheden van de gemeente en de Verhuurmaatschappij De Vliert N.V. zijn georganiseerd gedurende de aanleg, inrichting en de beheerfase van Sport- en vrijetijdscentrum (SVC) inclusief de benodigde voorzieningen (parkeren).

---

2 Vrijstelling van het bestemmingsplan via de artikel 19, procedure Wet Ruimtelijke Ordening.

3 Bestemmingsplan en vergunningen.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

4.1 De voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit moet worden beschreven voor zover van gevolgen van milieu sprake is.

De beschrijving voor de navolgende aspecten dient te worden gebaseerd op een algemene beschrijving die inzicht geeft in de omvang, aard en samenstelling van de gebruikersgroepen waarop de voorzieningen zijn gericht, waarbij de spreiding in de tijd van het verwachte gebruik een essentieel element is. Beschrijf daarbij de volgende fasen:

Bouw- en aanlegfase

Onder te verdelen in de bouw van het centrum zelf en de stedenbouwkundige inpassing/inrichting omgeving SVC.

Bouw

- omvang en diepte vergravingen en verandering in de waterhuishouding;
- mogelijk hinder veroorzakende activiteiten en de aard en tijdsduur daarvan;
- bouwwijze en materiaalgebruik in relatie tot duurzaam bouwen en de materiaalkeuze in verband met onderhoud en/sloop of hergebruik;
- installaties voor energie- en watervoorziening en behandeling van afvalstromen.

Stedenbouwkundige inpassing

- situering van het centrum ten opzichte van relevante andere bestemmingen (woningen, het te vernieuwen stadion, de potentiële kantoorlocatie et cetera);
- oriëntatie toegangen ten opzichte van ontsluitingsstructuur;
- situering, aard en omvang stallingsvoorzieningen fietsen, bussen en auto's;
- ligging, vorm en capaciteit van verkeersvoorzieningen rond het SVC voor de verschillende vervoerwijzen;
- inpassing in de groene buitenruimte van het huidige sportpark en het eventueel verwijderen van bestaande bomen;
- toename oppervlakte verharding/bebouwing en behandeling afvoer of buffering van regenwater.

Gebruiksfase

Intensiteit van het gebruik

- aard en omvang van het gebruik van het centrum en spreiding in de tijd met het oog op de daaruit voortvloeiende geluidhinder voor de omgeving;
- samenloop met (pieken in) bezoek aan andere voorzieningen in de omgeving; met name het stadion, en de effecten daarvan op de aan- en afvoer van het verkeer en op het gebruik van de parkeervoorzieningen⁴].

Mobiliteit bezoekers

- verdeling over herkomstgebieden van verwachte bezoekers;
- relatieve kwaliteit van de bereikbaarheid van het centrum vanuit die herkomstgebieden voor verschillende vervoerwijzen met behulp van isochronenkaarten, zoals opgenomen in de handleiding mobiliteit en ruimtelijke plannen van de provincie Noord-Brabant; bijzondere aandacht verdienen daarbij eventuele fluctuaties in de kwaliteit van de bereikbaarheid in de tijd door wisselende frequenties in het aanbod van openbaarvervoersdiensten;
- de te verwachten modal-split op grond van deze gegevens en inzicht in de bezettingsgraden van auto's;
- een prognose van de veranderingen in de belasting van de verkeers- en vervoersvoorzieningen en daaruit voortvloeiende noodzakelijke maatregelen om een goede afwikkeling van de vervoerstromen te realiseren.

Organisatie en beheerfase

Exploitatie

- wijze van exploitatie en organisatie in relatie tot het ontwikkelen van bedrijfsinterne milieuzorg, groenbeheer, afvalbeheer (inclusief zwerfvuil), watergebruik en energiehuishouding.

Bereikbaarheid

- voornemens met betrekking tot vervoermanagement voor werknemers en bezoekers;
- aard van het parkeermanagement ter beheersing van de vervoerstromen en voorkoming overlast voor de omgeving bij zowel normale exploitatie als bij pieken in gebruik;
- meervoudig gebruik van parkeerfaciliteiten in directe en ruimere omgeving (bij pieken).

4.2 Alternatieven en varianten

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten dient in het MER zorgvuldig te worden gemotiveerd; de alternatieven dienen gerelateerd te zijn aan het doel van het voornemen en moeten wat betreft diepgang, detaillering en abstractieniveau vergelijkbaar worden beschreven en uitgewerkt.

---

4 Zie ook inspraakreactie nrs. 1 en 3, bijlage 4.

De initiatiefnemer doet in de startnotitie voorstellen voor het uitwerken van verschillende varianten. Deze betreffen:

- Beheer en inrichting; watergebruik en energiegebruik.
Hierbij adviseert de Commissie aan te geven wat de noodzakelijke berging van oppervlaktewater bij piekafvoer zal zijn omdat deze omvangrijk zal zijn door de toenemende mate van verharding.
- Verkeer en vervoer: de ontsluitingsroute voor het autoverkeer en de omvang en ligging van de parkeervoorzieningen en de vorm en kwaliteit van het openbaar vervoer.

Tevens geeft de Commissie de suggestie mee om te onderzoeken of het mogelijk is om gebruik te maken van parkeermogelijkheden (bij pieken) aan de andere kant van de spoorlijn, eventueel met een doorgang onder de spoorlijn.

Daarnaast adviseert de Commissie om bij het opstellen van de alternatieven te anticiperen op het al dan niet door gaan van de Structuurweg⁵].

In het MER dienen in ieder geval de volgende alternatieven te worden beschreven:

- het nulalternatief;
- een alternatief dat uitgaat van de tijdige aanleg van de Structuurweg;
- een alternatief dat uitgaat van het uitblijven van de aanleg van de Structuurweg;
- het meest milieuvriendelijke alternatief.

Daarnaast kan in het MER reeds een voorkeursalternatief worden aangeduid.

4.3 Nul-alternatief als referentiesituatie

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen.

Het bijbehorende gebruik van de infrastructuur en het openbaar vervoer, van de verspreid over de stad liggende sportvoorzieningen inclusief het gebruik door (vernieuwde) stadion, dient te worden berekend voor het jaar 2010. De zich dan voordoende situaties ten aanzien van locatie, inrichting, gebruik en beheer, ook wel aangeduid als 'nul-alternatief', dienen als referentie in het MER te worden opgenomen.

---

5 Zie inspraakreactie nr. 1, bijlage 4.

4.4 Alternatief met tijds aanleg van de Structuurweg

Tegelijkertijd met de ingebruikname van het SVC zal ook de Structuurweg in gebruik worden genomen, waardoor de ontsluiting met aan- en afvoer van het autoverkeer en bussen via deze weg kan plaatsvinden en de bestaande ontsluiting via de Aartshertogenlaan wordt ontlast. Dit alternatief kan met twee varianten worden uitgewerkt, namelijk met een tracé door het midden van het westelijke deel van het sportpark De Vliert en met een tracé langs de noordrand vlak langs de spoorlijn.

De effecten van deze twee tracé's zullen voor de inrichting van het terrein (ook voor mogelijk toekomstige aanleg van kantoorterreinen) aanzienlijk zijn.

4.5 Alternatief met het uitblijven van de Structuurweg

Van de aanleg van de Structuurweg op korte termijn wordt afgezien om verschillende redenen. Daardoor zal hoofdonsluiting plaats vinden via de Aartshertogenlaan en Graafseweg. De effecten op de woonbuurten zullen daardoor toenemen. Dit alternatief kent mogelijk twee varianten, één met het definitief afzien van de aanleg van de Structuurweg en één met het in een latere fase (na ingebruikname van het SVC) aanleggen ervan.

4.6 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) dient gelijkwaardig aan de andere alternatieven beschreven te worden.

Daarbij dient te worden uitgegaan van minimalisatie van het aantal bezoekers per auto.

De volgende maatregelen kunnen bij het mma betrokken worden:

- optimalisering van de ontsluitingsroute;
- optimalisering van fiets- en collectief vervoergebruik, inclusief de daarbij behorende adequate inrichting en beheersmaatregelen, minimalisatie van het autogebruik door bezoekers;
- goede afsluiting van parkeerruimte in de aangrenzende woon- en werkgebieden, behalve voor bewoners en bedrijven;
- optimalisering van maatregelen om invloed van geluid en verlichting te beperken.

Daarnaast kunnen maatregelen en voorzieningen voor de bouw, de inrichting en het beheer bij het mma betrokken worden die de best mogelijke milieubescherming bieden, dan wel positieve milieu-effecten versterken en milieuschade beperken. Hiermee kan inhoud gegeven worden aan uitgangspunten voor 'duurzaam bouwen'. Te denken valt daarbij onder andere aan het creëren van mogelijkheden voor:

- opvang, buffering en hergebruik van regenwater;
- energiebesparing door bijvoorbeeld energiebesparingssystemen, warmtekrachtkoppeling en gebruik van zonne-energie;
- optimale aansluiting bij de stedelijke groenstructuur.

5.

BESTAANDE TOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

De beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten (autonome) ontwikkelingen indien de voorgenomen activiteit niet wordt gerealiseerd (nul-situatie), zie § 4.3 dient als referentiekader voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven.

Het studiegebied omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit gaan optreden. Maak bij de effectbeschrijving waar relevant een onderscheid naar deelgebied.

Per milieu-aspect (lucht, bodem, water et cetera) kan de omvang van het studiegebied verschillen. De begrenzing van de studiegebieden moet worden gemotiveerd en op kaart worden aangegeven.

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet aangegeven worden of de effecten **tijdelijk of permanent** zijn, omkeerbaar of onomkeerbaar, in hoeverre er cumulatie (versterken of uitdoven van effecten) kan optreden en of de effecten negatief of positief moeten worden beoordeeld.

Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden beschreven.

Tevens is het nuttig om bij de milieugevolgen aan te geven of er sprake is van directe dan wel indirecte effecten. Directe effecten zijn gerelateerd aan het woon- en leefmilieu in de omgeving door verstoring (geluid, parkeren, visuele hinder en dergelijke), ook bodemverstoring, wijziging waterhuishouding en dergelijke. Indirecte effecten hangen overwegend samen met veranderingen in verkeersstromen en wijziging modal split.

De gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven dienen voor de volgende milieu-aspecten in beeld te worden gebracht.

5.1 Geluid en lucht

Bij de relevante gevoelige bestemmingen in de omgeving dienen voor de bestaande situatie te worden bepaald:

- het referentieniveau van het omgevingsgeluid, zijnde de hoogste waarde van a) het L_{95} van het omgevingsgeluid of b) het L_{Aeq} van zoneringsplichtig wegverkeer minus 10 dB(A);
- verkeerslawaaibelasting.

Gevolgen

Het referentieniveau en de verkeerslawaaibelasting dienen te worden bepaald bij de gevels van geluidgevoelige bestemmingen voor de relevante perioden, dat het SVC in gebruik zal zijn.

Voor de beoordeling van de geluidsaspecten dienen in het MER de volgende gegevens te worden opgenomen:

- de bij bestaande en geprojecteerde geluidgevoelige bestemmingen (woningen en dergelijke) te verwachten equivalente geluidniveaus en piekgeluidniveaus ten gevolge van (sport)evenementen (inclusief cumulatie van geluid wanneer het stadion in gebruik is);
- de toename van de verkeerslawaaibelasting bij bestaande geluidgevoelige bestemmingen in de omgeving ten gevolge van en ten tijde van activiteiten in of bij het SVC en het stadion;
- de duur van voornoemde toename en de periode (dag, avond, nacht, zondag) waarin deze zal plaatsvinden;
- geef aan welke maatregelen er kunnen worden getroffen om de hinder te beperken of te voorkomen en wat de effecten van deze maatregelen zullen zijn.

De aan te geven equivalente geluidniveaus, L_{eq} in dB(A), dienen te worden bepaald voor elke relevante periode waarin deze zullen kunnen optreden.

Voor zover van belang vanwege de gevoelige bestemmingen binnen de beïnvloedingssfeer:

- luchtkwaliteit, achtergrondniveaus luchtverontreiniging op leefniveau (parameters door wegverkeer: CO, NO_x, C_xH_y).

Beschrijf de veranderingen in de luchtkwaliteit langs de belangrijkste aan- en afvoerwegen, in en nabij de parkeergelegenheid tijdens spitsuren en perioden direct voor en na de aanvang, respectievelijk afloop van evenementen in het SVC.

5.2 Mobiliteit

Breng de verschillen in mobiliteitseffecten van de alternatieven en varianten in beeld. Beschrijf deze voor de huidige situatie en de gevolgen van alternatieven en varianten voor de in § 4.1. genoemde aspecten.

Beschrijf de aan de verkeersstromen verbonden effecten op de relevante milieuthema's. In het bijzonder dient aandacht te worden geschonken aan de effecten op de kwaliteit van het leefmilieu in de directe omgeving van het SVC (geluid, lokale luchtkwaliteit, stank en verstoring).

5.3 Belevingsaspecten

Tot de te beschrijven belevingsaspecten behoren onder andere de veiligheid op de wegen in de omgeving, de daarmee in verband staande bereikbaarheidseffecten, parkeeroverlast, mogelijke stankhinder door verkeer (vooral bij filevorming) en de overlast door bezoekers van het SVC en stadion. Bij de beschrijving van de visuele aspecten dient met name te worden aangegeven welke lichthinder is te verwachten.

Gevolgen

Beschrijf de veranderingen in de naaste omgeving, die voor deze aspecten zullen ontstaan als gevolg van de voorgenomen activiteit.

5.4 Bodem en water

De volgende aspecten dienen beknopt te worden beschreven:

- bodemkwaliteit en hoogteverschillen in het maaiveld;
- peilen en kwaliteit en bergingsmogelijkheden voor grond- en oppervlaktewater.

Gevolgen

Beschrijf de veranderingen in bodemlagen en bodemopbouw (bijvoorbeeld ten gevolge van grondverzet), die kunnen leiden tot veranderingen in de waterhuishouding. Geef een kwalitatieve beschrijving van de veranderingen in het hydrologisch en waterhuishoudkundig systeem. Geef aan welke maatregelen worden genomen om (zeker bij pieken) de toenemende behoefte aan waterberging tot stand te brengen, welke het gevolg is van de toenemende verharding.

5.5 Vegetatie, fauna en ecologische relaties

Geef een beschrijving van de aanwezige vegetaties. Hebben de aanwezig vegetaties een functie in de stadsecologische relaties (spoordijk, park)?

Gevolgen

Beschrijf de invloed die realisering van het voornemen kan hebben op de vegetatie en fauna, bijvoorbeeld verbreken van, of aansluiten op de stadsecologische infrastructuur en daaraan gekoppeld af- of toename van de soortenrijkdom binnen het gebied.

5.6 Landschap en cultuurhistorie

Geef een beknopte beschrijving van de huidige visueel-ruimtelijke karakteristiek van het plangebied. Geef aan welke landschappelijke en stedenbouwkundige functies het gebied vervult in het stedelijke stelsel van 's-Hertogenbosch. Geef aan de situatie en kwaliteit van de bestaande beplantingen op en rondom het SVC-terrein.

Gevolgen

Voor de beoordeling van de landschappelijke/stedebouwkundige aspecten dienen de volgende gegevens in het MER te worden opgenomen dan wel uitgewerkt:

- a. plattegronden met de situering van het complex (1:10.000);
- b. overige gegevens zoals schetsen of maquettes die een beeld geven van visueel-ruimtelijke gevolgen van het voornemen.

Geef een beschrijving van de invloed van het voornemen, inclusief de bijbehorende infrastructurele voorzieningen, op de beeld- en belevingswaarde van de naaste en verdere omgeving. Beschrijf de invloed op de bestaande beplantingen.

Beschrijf de te treffen voorzieningen die beogen een goede ruimtelijke relatie tot stand te brengen tussen het SVC en bijbehorende voorzieningen enerzijds en de stedelijke bebouwing anderzijds.

6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De alternatieven moeten wat hun milieu-aspecten betreft met elkaar worden vergeleken, met als referentiekader de autonome milieu-ontwikkeling. Hierbij dienen ook normen en streefwaarden van het milieubeleid te worden beschouwd.

Presentatie van de milieugevolgen van de verschillende aspecten van de onderscheiden alternatieven in een tabel biedt een goede basis voor een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de globale kostenaspecten van de in beschouwing genomen alternatieven en varianten worden betrokken. Dit is in het kader van m.e.r. echter niet verplicht.

7. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

In het MER moet worden aangegeven welke van de gevraagde informatie niet kan worden geleverd en waardoor dit wordt veroorzaakt. Ook de betekenis van deze leemten voor de besluitvorming moet worden aangegeven. Daarnaast kunnen ook worden vermeld:

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens (bijvoorbeeld inventarisaties en karteringen);
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden;
- andere kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden met betrekking tot milieugevolgen op korte en langere termijn.

Het bevoegd gezag dient bij het besluit omtrent de vergunning een **evaluatieprogramma** op te stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken. Dit evaluatieprogramma houdt rechtstreeks verband met de taak van het bevoegde gezag om de effecten op het milieu duurzaam te volgen en te kunnen voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

In het MER kan reeds in concept een dergelijk evaluatieprogramma worden opgezet. Hierbij zullen de vastgestelde leemten in kennis en informatie betrokken kunnen worden. Ook de monitoring van milieu-effecten zal onderdeel uitmaken van het evaluatieprogramma.

8. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

In de samenvatting van het MER zal kort en overzichtelijk de kern van de belangrijkste onderdelen van het MER moeten worden weergegeven. Wat betreft de onderlinge vergelijking van de alternatieven kan dit bijvoorbeeld gebeuren met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

De samenvatting dient aan het bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven.

9.

VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

In verband hiermee beveelt de Commissie aan:

- * het MER beknopt van opzet te houden en te beperken tot die informatie, die relevant is voor de te nemen besluiten;
- * sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke taal anderzijds, te vermijden;
- * in te gaan op relevante vragen over het project, zoals die uit de inspraakreacties naar voren zijn gekomen;
- * afwijkingen van de richtlijnen te motiveren;
- * achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf, maar in bijlagen op te nemen;
- * in het MER een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst op te nemen;
- * het MER te voorzien van duidelijk kaartmateriaal en schetsen van het SVC en de ontworpen inrichting van de omgeving.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Sport- en vrijetijdscentrum (SVC)
'De Vliert' te 's-Hertogenbosch

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 18 mei 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	18 MEI 1995
Nummer:	785-95
Dossier:	697-17-3 (6X)
Kopie naar:	Sc/Pw/Bib

's-Hertogenbosch

Stadsontwikkeling

De commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

Uw brief van:
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : SO/ros 6749
Datum : 18 mei 1995

M. Damen
Tel: 073-155814
Fax: 073-155473

Onderwerp : Milieu-effectrapportage Sport-
en vrijetijdscentrum De Vliert
(SVC) te 's-Hertogenbosch.

Geachte commissie,

In opdracht van de Verhuurmaatschappij De Vliert NV - een door de gemeente opgerichte vennootschap - is door de Heidemij Advies BV een startnotitie opgesteld als bedoeld in artikel 7.12 lid 1 van de Wet milieubeheer met betrekking tot het voornemen van de vennootschap een sport- en vrijetijdscentrum c.a. te realiseren op een lokatie binnen deze gemeente.

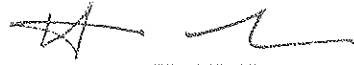
Inmiddels is de startnotitie formeel ingediend bij het gemeentebestuur (ontvangen 18 mei 1995) en heeft ons college besloten over te gaan tot openbare kennisgeving van de ontvangst van de notitie en het opstarten van de desbetreffende mer-procedure. Wij verwijzen u hierin korthedshalve naar de in kopie bijgevoegde bekendmaking.

Overeenkomstig het in de mer-regelgeving bepaalde verzoeken wij u ons te adviseren over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport. Bijgaand treft u daartoe een zestal exemplaren van de ingediende startnotitie aan.

De van andere instanties en belanghebbenden inkomende reacties met betrekking tot het geven van richtlijnen zullen zo spoedig mogelijk aan u worden doorgezonden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,
namens deze,
de secretaris,

drs. P.A.G. Lansbergen

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in
het Brabants Dagblad d.d. 20 mei 1995

's-Hertogenbosch

Milieu-effectrapportage Sport- en Vrijtijdscentrum (svc) De Vliert

Kennisgeving ontvangst startnotitie

Burgemeester en wethouders maken bekend dat door de Verhuurmaatschappij De Vliert NV (Postbus 12345, 5200 GZ 's-Hertogenbosch) bij het gemeentebestuur een startnotitie als bedoeld in artikel 7.12 lid 1 van de Wet milieubeheer is ingediend over het voornemen van de venootschap een sport- en vrijetijdscentrum c.a. te realiseren op een locatie binnen het sportpark De Vliert. Het voornemen gaat over het realiseren van een geïntegreerd sport- en vrijetijdscentrum waarin onder meer zijn ondergebracht een ijsshal, een zwembad, een sporthal, voorzieningen voor fitness/aerobics, sauna en squash en ondersteunende horeca- en detailhandelsvoorzieningen. De locatie waarop het beoogde sport- en vrijetijdscentrum is geïmagineerd heeft een omvang van ca. 2,1 ha (excl. parkeer- en stallingsruimten) en ligt aan de westzijde van het bestaande stadioncomplex in het sportpark De Vliert. Verwacht wordt dat het sport- en vrijetijdscentrum op termijn ruim één miljoen bezoekers per jaar zal aantrekken.

Het indienen en bekendmaken van deze startnotitie

waarin informatie is opgenomen over de voorgenomen activiteit, vormt de aanvang van een procedure die moet leiden tot het opstellen van een milieu-effectrapport voor de voorgenomen ontwikkeling.

Het milieu-effectrapport is bedoeld om de gevolgen van de voorgenomen activiteit (het realiseren van een sport- en vrijetijdscentrum) en van de mogelijke alternatieven voor het milieu in beeld te brengen.

De informatie in het milieu-effectrapport moet daarbij dienen voor de onderbouwing van de besluitvorming over de toepassing van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, tot het verlenen van vrijstelling van het thans voor de ontwikkelingslocatie geldende bestemmingsplan.

Naar aanleiding van de startnotitie moeten richtlijnen worden opgesteld. In deze richtlijnen wordt aangegeven wat het op te stellen milieu-effectrapport moet inhouden. Overeenkomstig het bepaalde in art. 7.14 lid 4 van de Wet milieubeheer is een ieder in de gelegenheid opmerkingen te maken over het geven van deze richtlijnen. De startnotitie ligt daartoe met ingang van 22 mei 1995 gedurende vier weken ter inzage bij het Informatiecentrum.

Opmerkingen over het geven van richtlijnen kunt u binnen bovengenoemde termijn van vier weken schriftelijk inbrengen bij het college van burgemeester en wethouders, Postbus 12345, 5200 GZ 's-Hertogenbosch.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Verhuurmaatschappij De Vliert N.V.

Bevoegd gezag: gemeente 's-Hertogenbosch

Besluit: vrijstelling artikel 19 Wet Ruimtelijke Ordening

Categorie Besluit m.e.r.: 10.1

Activiteit: het realiseren van een geïntegreerd sport- en vrijetijdscentrum op een locatie met een omvang van circa 2,1 ha (exclusief parkeer- en stallingsruimte) ten westen van het bestaande stadioncomplex in het sportpark De Vliert, in de gemeente 's-Hertogenbosch

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 20 mei 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 13 juli 1995

Bijzonderheden: De Commissie adviseert om in de planvorming en uitvoering milieudoelstellingen te integreren. In het MER dient aandacht besteed te worden aan de samenhang tussen de voorgenomen activiteit en de mogelijke maatregelen ter beperking van de overlast door verkeer (aan- en afvoer, parkeren).

Daarnaast adviseert de Commissie om in het MER twee alternatieven in beschouwing te nemen die uitgaan van het al dan niet gereedkomen van de Structuurweg. Bij het alternatief dat uitgaat van de aanleg van de Structuurweg zijn twee traceringsvarianten denkbaar, namelijk één door het gebied en één langs de noordzijde van het gebied langs de spoorlijn.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. P.H.R. Langeweg

prof.dr.ir. F.M. Maas

mr. J.W. Kroon (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. V.C.F. Tersteeg.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950615	J.W.J. Huige namens een aantal buurtbewoners Hinthamerpark/-Graafseweg en buurtcomité Hintham-Noord	's-Hertogenbosch	950621
2.	950601	Provinciale Planologische Commissie Noord-Brabant, Kleine PPC	's-Hertogenbosch	950621
3.	950616	B.J.J. Eerden RA	's-Hertogenbosch	950622
4.	950627	Burgemeester en wethouders van Rosmalen	Rosmalen	950705